

Pensioen is een 'vrije kwestie', maar verandert er dan ook wat?

Martine Wolzak - Maaike Noordhuis

PVV, BBB en NSC maakten van de harde kritiek op de pensioenhervorming een campagnethema. Nieuw beleid zit er op korte termijn niet in, maar leggen ze zich daarbij neer?

Pieter Omtzigt (NSC, links) en Geert Wilders (PVV) in gesprek in de Tweede Kamer Foto: Bart Maat/ANP

In het kort

- In het coalitieakkoord ontbrak een pensioenparagraaf.
- Pensioen is nu een 'vrije kwestie' geworden.
- De vraag is of er nu nog ruimte is voor aanpassingen aan het nieuwe pensioenstelsel.

Het nieuwe pensioenstelsel helemaal teruggedraaien? Pieter Omtzigt ziet het 'niet snel gebeuren', zei hij woensdag in het debat over het hoofdlijnenakkoord dat zijn partij Nieuw Sociaal Contract (NSC) sloot met PVV, VVD en BBB voor een nieuwe kabinet.

Maar wat ondergesneeuwd raakte: hij ziet wel ruimte voor aanpassingen aan het pensioenstelsel. 'Met beleid', het gaat immers om een spaarpot van €1500 mrd. Hoeveel ruimte wordt mogelijk volgende week al duidelijker. Dan debatteert de Tweede Kamer voor het eerst in twee maanden over het thema pensioen.

Het ontbreken van een pensioenparagraaf is een opvallende lacune in het hoofdlijnenakkoord van de nieuwe coalitie. Daarmee is de pensioenhervorming 'een vrije kwestie', zei PVV-leider Geert Wilders in het hoofdlijnen debat. 'Ik denk dat we ervan uit kunnen gaan dat het kabinet, omdat er niks in het akkoord staat, ook niet met voorstellen gaat komen', aldus Wilders. 'De Kamer kan dus wel met voorstellen komen.'

VVD-leider Dilan Yesilgöz beaamde dat. Terwijl zij vorige week nog zei dat als er niets over pensioen in het akkoord staat, 'dingen doorgaan zoals ze zijn afgesproken'.

Botsing

Nog op de laatste dag van de onderhandelingen over het hoofdlijnenakkoord botste het stevig tussen de vier formerende partijen over een pensioenparagraaf. Aanpassingen aan de net vorig jaar aangenomen nieuwe pensioenwet, waar NSC al maanden voor pleit, waren voor de VVD onacceptabel. Zo wil de partij van Omtzigt instemmingsrecht toevoegen, zodat pensioendeelnemers door middel van een referendum in meerderheid toestemming moeten geven voor het overhevelen van hun al opgebouwde pensioen naar het nieuwe stelsel. En wie dan niet mee wil, zou met soepeler rekenregels te maken moeten krijgen.

De uitspraken van Omtzigt in het debat van woensdag leidden tot teleurstelling bij tegenstanders van de pensioenhervorming en juist tot een zucht van verlichting in de pensioensector. De voorstellen van NSC om de pensioenwet aan te passen, en het pleidooi van BBB en PVV om de wet zelfs helemaal terug te draaien, hadden bij bestuurders voor veel onrust gezorgd.

'We volgen de wet en zijn volop bezig met de overgang naar het nieuwe stelsel. Niet iedereen is het eens over de noodzaak, maar het is beter dan wat we hadden', reageert bestuursvoorzitter Eric Uijen van pensioenfondsen PME. Die operatie is ingrijpend en kostbaar voor de fondsen. Bovendien staat er tijdsdruk op: afgesproken is dat voor 2028 in principe alle opgebouwde pensioenen worden omgezet naar een nieuwe pensioenregeling.

'Het zijn voor ons belangrijke uitspraken, die Omtzigt doet', zegt voorzitter Ger Jaarsma van de Pensioenfederatie donderdag. Kamerleden kunnen weliswaar een initiatiefwetsvoorstel indienen, maar dat is een lang traject, met advisering door de Raad van State en behandeling in de Tweede en de Eerste Kamer. 'Tegen de tijd dat dat er dan door is, is de helft van de fondsen al overgegaan naar het nieuwe stelsel.' Ook binnen de VVD klinkt het dat wijzigingen naarmate de tijd verder verstrijkt, en pensioenfondsen verder zijn met hun voorbereidingen, bijna onmogelijk zijn.

Niet op de handen zitten

Pensioenwoordvoerder Agnes Joseph van NSC is echter niet van plan op haar handen te gaan zitten. 'Dat ga ik zeker niet doen', zegt zij. Het debat van volgende week geeft in ieder geval de gelegenheid dat nog eens te onderstrepen. De tijdsdruk die de Pensioenfederatie en de VVD suggereren, voelt zij bovendien niet. Het toevoegen van instemmingsrecht aan de wet, kan ook best later in het proces.

Joseph ziet wel degelijk nog kansen om dingen te veranderen. Via een initiatiefwet, maar mogelijk ook via amendementen. Er ligt nog een aantal wetsvoorstellen op de plank, zoals de verzamelwet pensioenen, en een wetsvoorstel dat regelt dat de uiterste overgangsdatum voor fondsen een jaar wordt uitgesteld, naar 2028. En een wetsvoorstel kan geamendeerd (gewijzigd) worden vanuit de Kamer.

Maar volgens Jaarsma van de Pensioenfederatie is bijvoorbeeld een pensioenreferendum een 'dusdanig ingrijpende wijziging' dat je er een initiatiefwetsvoorstel voor moet indienen. 'Dat kan niet zomaar via een amendement', vindt hij. En het ministerie van Sociale Zaken wijst erop dat amendementen wel echt betrekking moeten hebben op het wetsvoorstel dat voorligt.

NSC-Kamerlid Joseph zei overigens eerder al dat lang niet alles wat zij aan de pensioenwetgeving wil aanpassen, ingrijpend is. Volgens haar ging het ook om relatief technische zaken, die het werk voor pensioenfondsbestuurders eenvoudiger zouden maken. Over de vraag of een referendum een grote of een kleine ingreep in de wetgeving is, lopen de meningen tussen NSC en een deel van de pensioensector ook uiteen.